

แบบบันทึกองค์ความรู้รายบุคคล

๑. ชื่อองค์ความรู้.....แนวทางการส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน.....

๒. ชื่อเจ้าของความรู้.....สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอลับแล.....

๓. องค์ความรู้ที่บ่งชี้ (เลือกได้จำนวน ๑ หมวด)

- ☐ หมวดที่ ๑ สร้างสรรค์ชุมชนพึ่งตนเองได้
- ☒ หมวดที่ ๒ ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากให้ขยายตัวอย่างสมดุล
- ☐ หมวดที่ ๓ เสริมสร้างทุนชุมชนให้มีธรรมาภิบาล
- ☐ หมวดที่ ๔ เสริมสร้างองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง

๔. ที่มาและความสำคัญในการจัดทำองค์ความรู้

กระทรวงมหาดไทย มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชน ดำเนินการขับเคลื่อนการสร้างสัมมาชีพชุมชน โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามแผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาเศรษฐกิจฐานราก และชุมชนเข้มแข็ง ของรัฐบาล ซึ่งตอบสนองนโยบายรัฐบาลเรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และการสร้างโอกาสเข้าถึง บริการของรัฐ ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการเกษตรและชนบท และได้กำหนดกระบวนการ ขับเคลื่อนที่เริ่มด้วยการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับปราชญ์ชุมชน แนวคิด “ชาวบ้านสอน ชาวบ้าน” สอนในสิ่ง (อาชีพ) ที่เขาอยากทำ ประกอบกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็น แนวทางเพื่อให้กลับไปสร้างทีม และจัดฝึกอบรมอาชีพให้กับครัวเรือนเป้าหมายที่ต้องการฝึกอาชีพในหมู่บ้าน โดยใช้พื้นที่ในหมู่บ้านปราชญ์ชุมชน หรือศูนย์เรียนรู้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อมุ่งหมายให้ครัวเรือนที่เข้ารับ การฝึกอาชีพมีความรู้ และปฏิบัติอาชีพได้จริง จนพัฒนาเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับครัวเรือน และต่อยอดสู่ การรวมกลุ่ม จัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพที่มีความเข้มแข็งต่อไป ส่งผลให้เกิดสังคมอยู่เย็นเป็นสุข และประเทศชาติ สามารถบรรลุวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

๕. รูปแบบ กระบวนการ หรือลำดับขั้นตอน

มีกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

๕.๑ ศึกษากระบวนการ/แนวทางการส่งเสริมสัมมาชีพจากเอกสารและคู่มือกรมการพัฒนาชุมชน การลงศึกษาพื้นที่ เพื่อค้นหาปราชญ์ชุมชนค้นหาศักยภาพชุมชนเพื่อวางแผนปฏิบัติการ โดยยึดแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียงและการสร้างเศรษฐกิจฐานราก

๕.๒ การเตรียมความพร้อมชุมชน หมู่บ้านเป้าหมายเป็นหมู่บ้านที่ผ่านการให้การศึกษาด้วยหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักการทรงงาน การสำรวจข้อมูลและจัดเวทีประชาคมจัดทำแผนชุมชน เพื่อให้เกิด ความพร้อมของชุมชน

๕.๓ การสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชน เพื่อให้วิทยากรสัมมาชีพชุมชน มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสัมมาชีพชุมชน มีทักษะการถ่ายทอดความรู้และเทคนิคการเป็นวิทยากรฯ กำกับ ดูแล ช่วยเหลือครัวเรือนเป้าหมายในการประกอบอาชีพให้ประสบผลสำเร็จ

/๕.๔ การส่งเสริมสนับสนุน...

๕.๔ การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาอาชีพครัวเรือน โดยคำนึงถึงทุนเดิมของครัวเรือน เช่น ทักษะ ความถนัด และความรู้ด้านอาชีพต่างๆ ทุนชุมชน เช่น กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ฯลฯ โดยให้ปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในด้านการพัฒนาอาชีพ เพื่อให้ครัวเรือนมีอาชีพและรายได้สามารถดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๕.๕ การพัฒนาและจัดตั้งกลุ่มอาชีพ เพื่อเป็นการต่อยอดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นกลุ่มอาชีพที่เข้มแข็งและเป็นผู้ผลิตผู้ประกอบการ OTOP ต่อไป

๖. เทคนิคในการปฏิบัติงาน

๑) การสร้างกลไกและพัฒนาทีมเพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมสมาชิก

(๑) สร้างทีมสนับสนุนระดับอำเภอซึ่งมีนายอำเภอเป็นประธานและส่วนราชการ เครือข่ายพัฒนา ชุมชน ภาคเอกชน สถานศึกษา เป็นกรรมการ มีพัฒนาการอำเภอเป็นกรรมการและเลขานุการ

(๒) สร้างทีมขับเคลื่อนสมาชิกชุมชนระดับตำบล ขับเคลื่อนในหมู่บ้านเป้าหมาย

- พัฒนาการ
- กศน.
- รพสต.
- เกษตร
- อปท.
- ปราชญ์ชาวบ้าน
- เครือข่ายออมทรัพย์ / OTOP
- กลุ่มองค์กรสตรี/กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
- อช./ผู้นำ อช

(๓) จัดทำบันทึกความร่วมมือ (MOU) ร่วมกับภาคีเครือข่าย เพื่อเป็นข้อตกลงร่วมกันในการเป็นเจ้าภาพในการทำงาน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

๒) การพัฒนาทีม

(๑) ประชุมทีมสนับสนุน/ทีมขับเคลื่อน เพื่อกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกัน มีความเข้าใจตรงกัน และเกิดการยอมรับร่วมกัน

(๒) กำหนดแผนปฏิบัติการของทีมสนับสนุนขับเคลื่อนสมาชิกชุมชน

๓) กระบวนการในการเสริมพลังคู่ขนานในการขับเคลื่อน

(๑) ทีมสนับสนุนระดับอำเภอ เป็นพี่เลี้ยง ที่ปรึกษา สนับสนุนการทำงาน สนับสนุนเทคนิค เคล็ดลับในการทำงาน ให้กับทีมขับเคลื่อนสมาชิกระดับตำบล

(๒) ทีมสนับสนุนสมาชิกระดับตำบลร่วมกับทีมวิทยากรสมาชิกระดับหมู่บ้าน ขับเคลื่อนกิจกรรมในหมู่บ้านเป้าหมาย

(๓) สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งทุน การรวมกลุ่มอาชีพ พัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ OTOP หรือการขยายผลไปสู่หมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชน

(๔) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนช่องทางการตลาดเพื่อเพิ่มรายได้

(๕) พัฒนาศูนย์เรียนรู้ชุมชน ให้เป็นเครือข่ายเชื่อมโยงแบบพี่สอนน้อง เพื่อนช่วยเพื่อน

(๖) คัดเลือกครัวเรือนสมาชิกดีเด่น เพื่อเป็นการต่อยอดขยายผลปราชญ์ชุมชน

/๔) การสนับสนุนและติดตาม...

๔) การสนับสนุนและติดตาม

(๑) รับสมัครกลุ่มสมาชิกชุมชน ลงทะเบียน OTOP

(๒) คัดเลือกครัวเรือนสมาชิกชุมชนดีเด่น ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นจุดเรียนรู้ในระดับหมู่บ้าน อย่างน้อย ๕ ครัวเรือน เพื่อสร้างฐานการเรียนรู้ในระดับหมู่บ้าน

(๓) สนับสนุนให้ครัวเรือนจดบัญชีรับ - จ่าย ครัวเรือน

(๔) ถอดบทเรียน การจัดการความรู้ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ การดำเนินงาน ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น ศูนย์เรียนรู้ชุมชน/Facebook/Line/เว็บไซต์ ฯลฯ

๗. ปัญหาที่พบและแนวทางการแก้ไขปัญหา

ปัญหาที่พบ ได้แก่ การสร้างสมาชิกชุมชนเป็นงานใหม่และมีขั้นตอนกระบวนการขับเคลื่อนค่อนข้างมาก การสร้างความรู้ ความเข้าใจในการขับเคลื่อนสมาชิกชุมชนทุกระดับต้องใช้เวลาบรรยายเป็นส่วนใหญ่ ให้ความสนใจลดน้อยลงและกลุ่มเป้าหมายบางส่วนเป็นผู้สูงอายุ

แนวทางแก้ไข ดังนี้

๑) การสร้างความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสมาชิกชุมชนควรจัดทำคู่มือการสร้างสมาชิกชุมชนในรูปแบบที่น่าสนใจในลักษณะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และจัดส่งให้กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มได้ศึกษาก่อนเข้าร่วมการประชุม และการประชุมควรใช้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติ

๒) ศึกษาข้อมูลการดำเนินงานแนวทางสมาชิกชุมชนให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน เพื่อจะได้นำไปดำเนินการในระดับพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล รวมทั้งกำหนดแผนการดำเนินกิจกรรม/โครงการให้ชัดเจน

๓) การคัดเลือกปราชญ์ชุมชน จะต้องเป็นปราชญ์ที่มีองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน และคนในชุมชนมีความสนใจ สามารถต่อยอดให้เกิดพัฒนาเป็นอาชีพที่ยั่งยืน

๔) ครัวเรือนเป้าหมาย จำนวน ๒๐ คน ต้องสมัครใจ และตั้งใจฝึกอาชีพ เพื่อก่อให้เกิดการสร้างกลุ่มอาชีพให้เกิดรายได้อย่างแท้จริง

๕) ให้การสนับสนุนกิจกรรมผ่านกระบวนการถ่ายทอด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และศึกษาผ่านระบบเครือข่ายออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อศึกษาขั้นตอนกระบวนการในการประกอบอาชีพประเภทเดียวกัน หรือมีความใกล้เคียงกัน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในหมู่บ้านชุมชน

๘. ประโยชน์ขององค์ความรู้

ประชาชนในกลุ่มสมาชิกชุมชนตามหลักของเศรษฐกิจพอเพียง ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต ประกอบสมาชิกชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจครัวเรือนมั่นคง ประชาชนมีอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้น ใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนอย่างมีความสุข สามารถจัดการความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำทำให้เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้